

EINDVERSLAG DER COMMISSIE VAN RAPPORTEURS
over het ontwerp van wet houdende regelen omtrent de
economische mededinging (Wet economische mededinging).

Nadat het Voorlopig Verslag der Commissie aan de Regering
was medegedeeld, is van haar ontvangen de navolgende

MEMORIE VAN ANTWOORD

Algemene beschouwingen

§ 1. Inleiding

Met de beschouwingen, welke vele leden aan de algemene strekking van het wetsontwerp hebben gewijd, kunnen de ondergetekenden zich in het algemeen verenigen. Zij delen echter niet de zienswijze van bedoelde leden, dat de omstandigheid, dat de Regering zich door middel van deze wet zo nodig denkt uit te spreken over de hier bedoelde organisatie van het economisch proces — te weten de ordening van de marktverhoudingen — mee zou brengen, dat de Regering de doelstelling van de wet ruimer zou zien dan de bestrijding van misbruiken (waarbij — zoals nog nader wordt uiteengezet — het begrip misbruik niet synoniem is met onbehoorlijk in morele zin). De door bedoelde leden aangehaalde passage uit de Memorie van Antwoord aan de Tweede Kamer (blz. 3, rechts onderaan) had de strekking te betogen, dat de misbruiken, waartegen de wet zich keert, juist gelegen zijn in een door het bedrijfsleven gekozen wijze van organisatie van de mededingingsverhoudingen, die om zijn consequenties voor het economisch bestel — b.v. wegens uitschakeling van de coördinerende functie van de prijsvorming (Memorie van Antwoord aan de Tweede Kamer, blz. 3, links onderaan) — aanvaardbaar is. De ondergetekenden zijn niet van mening, dat toepassing van de wet in de aangeduide zin ertoe zou leiden, dat het bedrijfsleven een verlengstuk zou worden van de centrale Overheid. Het toezicht, dat de Regering krachtens deze wet op de functionering van het economisch proces uitoefent, moet, zoals ook is uiteengezet in meergenoemde Memorie van Antwoord (blz. 2, rechterkolom), worden vergeleken met het toezicht op het verordenend optreden van bedrijfslichamen, hetwelk evenmin de zelfstandigheid van die lichamen aantast.

Het stemt de ondergetekenden tot voldoening, dat enkele andere leden zich scharen achter de opvatting, uitgedrukt in de door die leden aangehaalde passage uit de Memorie van Antwoord. De ondergetekenden betwijfelen, of zich inderdaad een zo essentieel verschil voordoet tussen wat bedoelde leden aanduiden als „kartels, trusts en monopolies” enerzijds en afspraken tussen middenstandsondernemingen anderzijds. Met name kunnen ook afspraken als laatstbedoeld voor het algemeen belang schadelijke gevolgen hebben. Uiteraard zal bij de toepassing van de onderhavige wet in het kader van het algemeen belang met speciale problemen en gerechtvaardigde belangen van de middenstand rekening gehouden dienen te worden.

Met de beschouwingen, die sommige leden hebben gewijd aan de betekenis van de economische mededinging, met name voor de afnemers, alsmede aan de strekking van het wetsontwerp, kunnen de ondergetekenden in het algemeen instemmen.

Met vele andere leden zijn de ondergetekenden van mening, dat de Overheid voor een doeltreffende toepassing van de onderhavige wet over een voldoende apparaat dient te beschikken. Dit punt heeft de voortdurende aandacht van de eerste ondergetekende.

Naar aanleiding van de door deze leden geuite wens om te worden ingelicht omtrent zijn plaatsbepaling tussen de principiële kartelvrienden en de principiële kartelvijanden, benevens tussen het neo-liberalisme en het neo-socialisme, zou de eerste ondergetekende het volgende willen opmerken. Het economische leven is zo veelsoortig in zijn verschijningsvormen — die vermengingen te zien geven van zuivere concurrentie- en zuivere monopolie-elementen —, dat men naar zijn oordeel aan de realiteit van het economische leven ernstig te kort zou doen, indien men zou kiezen voor hetzij het standpunt van een principiële kartelbestrijder, hetzij het standpunt van een principiële kartelbevorderaar. Indien men dus die variant van het neo-liberalisme op het oog heeft, die erop uit is met behulp van de Overheid de zuivere of zelfs de volledige mededinging te herstellen, dan voelt de eerste ondergetekende zich in een dergelijk neo-liberalisme niet thuis. Evenmin kan hij zich verenigen met een beleid, dat er alleen op gericht zou zijn kartels ongemoeid te laten, resp. hen van Overheidswege te bevorderen. Hij betwijfelt overigens ten zeerste of een dergelijke kartelstimulerende politiek een variant van het neo-socialisme genoemd zou kunnen worden. Hij is voorstander van een Regeeringsbeleid, dat ernstig streeft naar het bevorderen van verhoudingen van gezonde mededinging in het bedrijfsleven, die zich zullen voordoen in marktsituaties, waar een redelijk evenwicht van economische macht of invloed bestaat tussen aanbidders en vragers. Slechts in een dergelijke situatie kan men naar zijn oordeel vertrouwen hebben in het richtig functioneren van het stelsel van ondernemingsgewijze produktie en verdeling, zonder ingrijpen van de Overheid. Bij het ontbreken van zodanige situatie van machts-evenwicht, b.v. indien door kartellering de vrijheid van vestiging en/of de bedrijfsuitoefening in een bepaalde markt geheel of in ernstige mate wordt belemmerd, moet juist ter wille van de handhaving van de ondernemingsgewijze produktie door de Overheid kunnen worden ingegrepen, hetzij om de (te geringe) economische macht van één zijde van de betrokken markt te bundelen, hetzij om de (te grote) economische macht aan de andere zijde te spreiden. Het bundelen van economische macht kan geschieden door het algemeen verbindend verklaren van kartelregelingen; het spreiden van economische macht door regelingen van ondernemers onverbindend te verklaren. Daar, waar economische machtsposities bestaan, die niet effectief kunnen worden aangetast door onverbindendverklaring, is naar het oordeel der Regering de weg van het geven van voorschriften ten aanzien van deze posities het meest aangewezen.

Uit het bovenstaande mag niet worden afgeleid, dat de eerste ondergetekende in beginsel neutraal zou staan tegenover kartels van ieder type en zijn oordeel uitsluitend zou willen laten afhangen van de concrete situatie in een bepaalde bedrijfstak. Immers, er zijn bepalingen in mededingingsregelingen van een aard of strekking, die in beginsel niet of zeer moeilijk verenigbaar zijn met een stelsel van ondernemingsgewijze produktie en verdeling.

Overigens moge hij er nog eens met nadruk op wijzen, dat zijns inziens noch in het neo-liberale, noch in het neo-socialistische kamp van een duidelijke opvatting sprake is. Vandaar, dat het hem niet gemakkelijk valt nauwkeurig zijn plaats ten aanzien van deze twee stromingen te bepalen.

Met betrekking tot de economische mededinging in de vrije beroepen moge worden verwezen naar hetgeen de eerste ondergetekende daaromtrent bij de mondelinge behandeling van het onderhavige wetsontwerp in de Tweede Kamer heeft medegedeeld (*Handelingen*, zitting 1955—1956, blz. 3812—3813).

Het betreft hier een aangelegenheid, die zorgvuldige bestudering vereist. Of zulks tot het voorstellen van wettelijke maatregelen zal leiden, kan thans nog niet worden beoordeeld. De in de Tweede Kamer door de eerste ondergetekende gedane mededeling, dat deze aangelegenheid de aandacht van de Regering heeft, steunt op de bij die gelegenheid door de eerste ondergetekende vermelde overweging, dat ook in de vrije beroepen economische verhoudingen aanwezig zijn, die onder omstandigheden dezelfde gevolgen kunnen hebben als mededingingsregelingen en economische machtsposities. Bedoelde overweging berust niet op bepaalde opgedane ervaringen of verrichte onderzoeken, waaromtrent inlichtingen zouden kunnen worden verstrekt, doch op genoegzaam algemeen bekende aspecten van de uitoefening der vrije beroepen.

Zoals verscheidene leden constateren, heeft het in het wetsontwerp neergelegde stelsel van kartelbeleid, waarmede die leden instemmen, tot gevolg, dat de vraag of bepaalde vormen van samenwerking aanvaardbaar zijn, in belangrijke mate aan het inzicht der Regering moet worden overgelaten. Het verwondert de ondergetekenden enigszins, dat bedoelde leden, zelfs na de opneming in het wetsontwerp van het bepaalde in artikel 28, nog van oordeel zijn, dat, wat betreft de bevoegdheden van de Regering enerzijds en de rechtswaarborgen voor betrokkenen anderzijds, de balans ten gunste van de eerste zou doorslaan.

Naar aanleiding van de door de hier aan het woord zijnde leden gemaakte opmerking over een eventuele opschorting van de behandeling van dit wetsontwerp delen de ondergetekenden het volgende mede.

De commissie, ingesteld ter voorbereiding van het in artikel 28 bedoelde wetsontwerp, heeft haar werkzaamheden met voortvarendheid aangevat en er bestaat gegronde reden voor de verwachting, dat haar rapport binnenkort zal worden uitgebracht. Haar voorstellen zullen waarschijnlijk mede wijzigingen van het thans in behandeling zijnde wetsontwerp inhouden, zo zij al niet geheel in de vorm van zodanige wijzigingen zullen zijn gegoten. Dit brengt volgens vaste opvatting van de Tweede Kamer mede, dat indiening van een op dat rapport gebaseerd wetsontwerp niet zal kunnen plaatshebben, vóórdát het thans in behandeling zijnde wetsontwerp tot wet is verheven. Gelet op deze opvatting, zou opschorting van de behandeling van laatstbedoeld wetsontwerp tot een impasse leiden.

Enige leden stellen na beschouwingen, welke de ondergetekenden goeddeels kunnen onderschrijven, dat bij de toetsing aan het algemeen belang sprake is van een norm met wisselende inhoud, naar gelang van de opvattingen van Regering en Volksvertegenwoordiging.

Dienaangaande merken de ondergetekenden op, dat de omstandigheden, welke van belang zijn voor de beoordeling van mededingingsregelingen en economische machtsposities, zodanig kunnen wisselen, dat juist de mogelijkheid telkens opnieuw op grond van de concrete situatie de juiste gedragslijn te bepalen, hier niet kan worden gemist. Zij menen, dat de wisselingen in de concrete situaties praktisch van meer belang zijn dan de wisselingen in de inzichten van hen, die geroepen zijn m.b.t. die situaties de gedragslijn te bepalen. Voorts is de mogelijkheid van wijziging van inzicht, naar zij menen, beperkt door de geest van de wet, zoals die blijkt uit de parlementaire behandeling, alsmede door de waarborgen, waarmede de toepassing van de wet is omgeven. Hierbij zij erop gewezen, dat, zoals in § 1 van de Memorie van Antwoord aan de Tweede Kamer is uiteengezet, ook reeds in het verleden in de wijze van behandeling van gelijksoortige gevallen duidelijk bepaalde beleidsrichtlijnen zijn te onderkennen. Voor zover zich in meerdere gevallen gelijksoortige situaties voordoen, opent voorts de figuur van generieke onverbindendverklaring de mogelijkheid algemeen geldende normen te stellen, waarvan de toepassing, zolang zij ongewijzigd worden gehandhaafd, onttrokken is aan de invloed van wisseling in de inzichten van Regering en Volksvertegenwoordiging.

§ 2. Territoriale werkingssfeer

Naar aanleiding van het door verscheidene leden gestelde merken de ondergetekenden vooreerst op, dat uit artikel 4,

eerste lid, niet volgt, dat mededingingsregelingen, welke niet economische mededinging in Nederland regelen, buiten de wet zullen vallen. Zij zullen wel, door de in dat lid voorgeschreven vrijstelling, van de aanmeldingsplicht zijn ontheven, doch toepassing van de overige in de wet vervatte figuren, met name van de algemeen verbindendverklaring en de onverbindendverklaring, is, behoudens volkenrechtelijke beperkingen van het bepaalde in artikel 2 van het Wetboek van Strafrecht, formeel niet uitgesloten. Of overigens voor die toepassing licht aanleiding zal bestaan, moge hier terzijde gelaten worden. Er is dus juridisch gezien wel degelijk een onderscheid tussen de mogelijkheden van optreden tegen mededingingsregelingen en die van optreden tegen machtsposities, in die zin, dat de eerste met inachtneming van de juridische en feitelijke grenzen, welke in internationaal opzicht aan het optreden van de Nederlandse Overheid zijn gesteld steeds kunnen worden aangetast, de laatste alleen, als zij op een Nederlandse markt werken.

In het oorspronkelijk bij de Tweede Kamer ingediende ontwerp kwam een beperking tot de Nederlandse markt noch bij mededingingsregelingen, noch bij machtsposities voor. Uit het mondeling overleg met de Commissie van Voorbereiding uit de Tweede Kamer (stuk no. 18, onder § 3, punt 16) bleek, dat vele Kamerleden een dergelijke beperking wenselijk achtten; in het bijzonder achtten zij de aanmeldingsplicht voor mededingingsregelingen, welke niet betrekking hebben op de markt in Nederland, ongewenst. De eerste ondergetekende heeft zich bereid getoond aan de wens der Kamer gevolg te geven voor zoveel de economische machtsposities betrof; ten aanzien van de mededingingsregelingen achtte hij dit echter bezwaarlijk, omdat niet kan worden overzien, of hierdoor niet wenselijke mogelijkheden van optreden zouden worden afgesneden.

Bij dit laatste heeft hij voornamelijk gedacht aan z.g. exportkartels, die, hoewel op een buitenlandse markt werkend, toch een invloed van betekenis op het Nederlandse bedrijfsleven kunnen uitoefenen. Wel was hij bereid het verlenen van vrijstelling van de aanmeldingsplicht, hetgeen toch reeds in zijn voornemen lag, in het ontwerp als voorschrift neer te leggen. De ondergetekenden hebben gemeend, dat aldus een regeling werd verkregen, die aan de hoofdbezwaren van hogerbedoelde Kamerleden op dit punt tegemoet komt zonder anderzijds het voeren van een juist mededingingsbeleid te belemmeren. Dat deze regeling het karakter van een compromis heeft en logisch niet geheel onberispelijk is, willen zij overigens gaarne erkennen. Voor de vrees, dat de internationale samenwerking van deze regeling nadeel zal ondervinden, bestaat h.i. geen grond.

§ 3. Rechtszekerheid

Van de beschouwingen van verscheidene leden omtrent eventuele toetsing van krachtens het onderhavige wetsontwerp te nemen beslissingen aan de in artikel 5 van de Wet Administratieve Rechtspraak Bedrijfsorganisatie vermelde beroepsgronden hebben de ondergetekenden met belangstelling kennis genomen. Zoals bekend, hebben de eerste en de vierde ondergetekende inmiddels een commissie ingesteld onder voorzitterschap van prof. mr. A. M. Donner om over een ingevolge het bepaalde in artikel 28 van het onderhavige wetsontwerp in te dienen wetsontwerp te adviseren. Mede naar aanleiding van het door vele leden opgemerkte delen de ondergetekenden mede, dat zij het niet juist achten zich over de materie van het in artikel 28 bedoelde beroep uit te laten, nu bedoelde commissie haar advies nog niet heeft uitgebracht. De ondergetekenden hebben reden om aan te nemen, dat de commissie binnenkort haar advies zal uitbrengen. Het is te verwachten, dat alsdan de Regering zo spoedig mogelijk haar standpunt zal bepalen en de indiening van een ontwerp van wet, als bedoeld in artikel 28, zal bevorderen. Bij de behandeling van dat wetsontwerp zullen de Kamers zich mede in het licht van het thans aan de orde zijnde wetsontwerp kunnen uitspreken over de rechtswaarborgen, die, naast de reeds in het onderhavige wetsontwerp neergelegde, nog in de krachtens artikel 28 van dit wetsontwerp te maken wettelijke regeling moeten worden opgenomen. De ondergetekenden zijn dan ook van mening, dat de omstandigheid, dat het ontwerp van zodanige wettelijke regeling thans nog niet aan de

Staten-Generaal is voorgelegd, voor de behandeling van het aanhangige wetsontwerp geen bezwaar behoeft op te leveren.

Uit de op blz. 7 van het Voorlopig Verslag door vele leden aangehaalde uittaling van de eerste ondergetekende blijkt, dat de ondergetekende tegen behoorlijkheidscontrole op het bestuur geen principieel bezwaar heeft. Zoals blijkt uit de uiteenzettingen, waarvan die uittalingen een onderdeel vormden, vloeiden de bezwaren, welke de eerste ondergetekende koesterde tegen behoorlijkheidscontrole op beslissingen krachtens het onderhavige wetsontwerp, uit bijzondere omstandigheden voort: enerzijds achtte hij door de voorziene procedurevoorschriften een behoorlijk optreden van de bestuursinstanties reeds voldoende verzekerd, anderzijds achtte hij de voor behoorlijkheidscontrole noodzakelijke scheiding van behoorlijkheids- en beleidsaspecten ten aanzien van de onderhavige materie niet wel te verwezenlijken. Op grond van een en ander menen de ondergetekenden, dat het standpunt, hetwelk de eerste ondergetekende in de Tweede Kamer heeft ingenomen m.b.t. behoorlijkheidscontrole op bestuursbeslissingen, het verwijt, dat hij de betekenis van het beleid ten opzichte van die van een voldoende rechtsbescherming zou overschatten, niet rechtvaardigt. Overigens zouden de ondergetekenden, gezien hetgeen hierboven is uiteengezet inzake het te verwachten advies omtrent de uitwerking van artikel 28 van het onderhavige wetsontwerp, het niet juist achten zich thans over het beroep nader uit te laten. Slechts zij opgemerkt, dat de ondergetekenden de zienswijze van vele andere leden onderschrijven, dat de te creëren beroepsmogelijkheid niet zal mogen leiden tot een ontkrachting van het beleid.

Met de zienswijze van verscheidene leden omtrent de betekenis, die aan de taak van de Commissie economische mededinging moet worden toegekend, kunnen de ondergetekenden zich alleszins verenigen. Het komt hun voor, dat die betekenis uit de op de commissie betrekking hebbende bepalingen duidelijk blijkt, wanneer men die bepalingen beschouwt in het licht van hetgeen van Regeringszijde daaromtrent met name in de Memorie van Toelichting (o.a. in § 2, sub b, en § 3) en in de Memorie van Antwoord aan de Tweede Kamer (§ 2, blz. 4 en 6, § 7) is uiteengezet.

Voor wat betreft de krachtens artikel 32, vierde lid, uit te vaardigen algemene maatregel van bestuur, verwijzen de ondergetekenden naar de zeer concrete toezeggingen, die op blz. 4, links, van de Memorie van Antwoord aan de Tweede Kamer omtrent de inhoud van die algemene maatregel zijn gedaan.

Voor wat betreft de ingevolge artikel 28 van het wetsontwerp te treffen nadere wettelijke regeling menen de ondergetekenden te mogen verwijzen naar hetgeen zij daaromtrent in een voorgaande passage van de onderhavige memorie hebben opgemerkt.

Naar aanleiding van de door bedoelde leden tegen het bepaalde in artikel 33 aangevoerde bezwaren, waarbij andere leden zich hebben aangesloten, merken de ondergetekenden op, dat de ambtenaren, die namens de betrokken Ministers de vergaderingen der Commissie economische mededinging bijwonen, tot taak hebben de commissie voor te lichten over punten, die voor haar oordeelvorming van belang zijn. Zou die voorlichting ontbreken, dan zouden de adviezen der commissie aan waarde inboeten, hetgeen wel in de eerste plaats voor de belanghebbenden een nadeel zou zijn. Uiteraard geschiedt de uiteindelijke oordeelvorming door de commissie zelf en dragen de vertegenwoordigers der betrokken Ministers hiervoor generlei medeverantwoordelijkheid. De ondergetekenden kunnen dan ook niet inzien, dat de aanwezigheid van die vertegenwoordigers bij de beraadslagingen der commissie aan het vertrouwen in de onafhankelijkheid der commissie afbreuk zou doen.

§ 4. Verbindend- en onverbindendverklaring

Met beschouwingen van sommige leden over de verbindend- en onverbindendverklaring van mededingingsregelingen, alsmede omtrent de betekenis van de z.g. generieke onverbindendverklaring, kunnen de ondergetekenden zich geheel verenigen.

Naar aanleiding van de opmerkingen van deze leden over de uitwerking, die aan de figuur der generieke onverbindendverkla-

ring is gegeven, wijzen de ondergetekenden erop, dat, zou na de totstandkoming van een algemene maatregel op grond van artikel 10 blijken, dat artikel 12, eerste lid, ten onrechte geen toepassing heeft gevonden, aan dit laatste artikellid uiteraard binnen de termijn van 5 jaren, bedoeld in artikel 10, vierde lid, alsnog toepassing kan worden gegeven. Voorts biedt de tekst van artikel 10, vierde lid, wel degelijk de beoogde waarborg, daar het uitvaardigen van een nieuwe algemene maatregel binnen de termijn van 5 jaar met het doel aan die termijn zijn effect te ontnemen, geacht zou moeten worden een misbruik van de in artikel 10, eerste lid, verleende bevoegdheid te zijn.

De ondergetekenden achten generlei grond aanwezig om te vrezen, dat met betrekking tot de totstandbrenging van een algemene maatregel, als bedoeld in artikel 10, een der Kamers der Staten-Generaal een gedragslijn zou volgen, die in strijd zou zijn met de juiste staatsrechtelijke verhouding tussen Regering en Staten-Generaal.

Overigens verwijzen de ondergetekenden naar artikel 10, derde lid, van het wetsontwerp, hetwelk de Staten-Generaal de mogelijkheid biedt zich in het stadium tussen de afkondiging en de inwerkingtreding van een op grond van artikel 10, eerste lid, genomen algemene maatregel uit te spreken, zo zij daartoe aanleiding aanwezig achten.

§ 5. Economische machtspositie

Verscheidene leden hebben de Regering verzocht om een uiteenzetting van de bestaande motieven voor het opnemen van bepalingen betreffende economische machtsposities. Dienaangaande merken de ondergetekenden op, dat zij enerzijds een analoge regeling in het onderhavige ontwerp van wet hebben opgenomen als in de Ondernemersovereenkomstenwet 1935. Reeds in 1935 heeft men het nodig geacht de maatregel van onverbindendverklaring van hetgeen toen als ondernemersovereenkomsten werd aangeduid, aan te vullen met de bevoegdheid zonder enige beperking ten aanzien van de soort handelingen, waarop de onverbindendverklaring betrekking kon hebben, nadere voorschriften vast te stellen. Van deze bevoegdheid kon gebruik worden gemaakt, als een maatregel tot onverbindendverklaring elke of nagenoeg elke uitwerking miste, m.a.w. als ook na de onverbindendverklaring de betrokken ondernemers dusdanig samenspeelden, dat hun economische machtspositie in feite in het geheel niet door de onverbindendverklaring bleek te zijn aangetast. Daarnaast is men ook hier te lande er steeds meer oog voor gaan krijgen, dat beïnvloeding van het spel der economische krachten even doeltreffend kan geschieden door gezamenlijk contractuele mededingingsregels op te stellen, als ook door feitelijk goed samenspel van ondernemers en zelfs door feitelijke gedragingen van een enkele onderneming, die op grond van haar marktpositie een overwegende invloed uitoefent op het betrokken deel van het bedrijfsleven. Naar het oordeel van de Regering zou het nu bepaaldelijk onjuist zijn wel maatregelen te kunnen nemen tegen mededingingsregelingen, maar niet tegen handelingen en praktijken van economische machtsposities. Zowel de eerste als de laatstgenoemde vormen van regulering van het economische leven kunnen het algemeen belang schaden. Achterwege laten van de bevoegdheid tot optreden tegen economische machtsposities zou dan ook enerzijds als een discriminatie ten opzichte van mededingingsregelingen kunnen worden beschouwd en zou anderzijds een hand over hand toenemen van het omzetten van mededingingsregelingen in economische machtsposities kunnen bevorderen, hetgeen het oogmerk van de Regering, een gezonde economische mededinging te bevorderen ten slotte zou frustreren.

De opmerking van de hier aan het woord zijnde leden, dat door toepassing van artikel 24 een octrooi, dat tot een machtspositie aanleiding geeft, buiten werking kan worden gesteld, kunnen de ondergetekenden tot op zekere hoogte onderschrijven. Inderdaad zal een deugdelijk octrooi voor zijn houder een machtspositie op een markt voor goederen of diensten kunnen meebrengen. Het valt ook niet in te zien, waarom tegen een dergelijke machtspositie, als zij tot met het algemeen belang strijdige gevolgen leidt, niet zou mogen worden opge-

treden. Van een buiteneffectstelling der Octrooiwet kan daarbij niet worden gesproken; die wet beoogt een uitvinder in staat te stellen de vruchten van zijn uitvinding te plukken, doch niet het hem mogelijk te maken in strijd met het algemeen belang misbruik te maken van een door het octrooi verschaft machtspositie. Aangaande de opmerking over prijsbeheersingsmaatregelen mogen de ondergetekenden erop wijzen, dat de Wet economische mededinging niet de strekking heeft de mogelijkheid tot het nemen van dergelijke maatregelen te openen. Wel kunnen voorschriften omtrent prijzen worden gegeven, doch uitsluitend met het oogmerk met het algemeen belang strijdige gevolgen van een machtspositie weg te nemen, niet met het oogmerk de prijzen te beheersen. Maatregelen met laatstbedoeld oogmerk zullen op de daarvoor in het leven geroepen wettelijke regeling — thans de Prijsopdrivings- en hamsterwet — moeten blijven berusten. De ondergetekenden mogen te dezen verwijzen naar het in het mondeling overleg met de Commissie van Voorbereiding uit de Tweede Kamer gezegde (Stuk no. 18, onder 20).

Naar aanleiding van de door sommige leden gemaakte opmerkingen omtrent de in het wetsontwerp met betrekking tot economische machtsposities voorkomende bepalingen merken de ondergetekenden op, dat die bepalingen geen volkomen novum zijn. Vooreerst zijn economische machtsposities in vele gevallen belichaamd in mededingingsregelingen; de onverbindendverklaring van een mededingingsregeling, welke figuur reeds voorkwam in de Ondernemersovereenkomstenwet 1935, heeft in feite de strekking een onjuist gebruik van de in de betrokken regeling belichaamde economische macht te keren.

Voorts komt reeds in artikel 7a van het Kartelbesluit een bepaling voor, die de mogelijkheid opent maatregelen te treffen mede ten aanzien van economische machtsposities, die niet in mededingingsregelingen zijn belichaamd.

Bij vergelijking van deze bepaling met het voorgestelde artikel 24 van het onderhavige wetsontwerp blijkt, dat in dit artikel de bevoegdheden van de Minister, anders dan in artikel 7a voornoemd, nauwkeurig zijn omschreven.

Ook wanneer men onder de „huidige regeling” de Ondernemersovereenkomstenwet 1935 zou willen verstaan (deze wet is echter ook na de oorlog buiten werking gesteld gebleven), is de stelling, dat die regeling slechts de mogelijkheid biedt tot het onverbindend verklaren van mededingingsregelingen, niet juist, daar immers artikel 6, lid 3, van genoemde wet de mogelijkheid opent in verband met de maatregel van onverbindendverklaring nadere voorschriften aan de betrokken ondernemingen te geven.

§ 6. Verhouding tot de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie

De ondergetekenden koesteren geen vrees, dat het onderhavige wetsontwerp aan de groei van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie in de weg zal staan. De ondergetekenden menen de door sommige leden gestelde vraag of de Regering van oordeel is, dat de generieke onverbindendverklaring ook bij toepassing van de Wet op de Bedrijfsorganisatie haar intrede dient te doen, te moeten opvatten als betrekking hebbende op het toekennen aan bedrijfslichamen van de bevoegdheid het tot stand brengen van bepaalde mededingingsregelingen te verbieden of slechts met inachtneming van bepaalde voorwaarden toe te staan. Een dergelijke bevoegdheid, waarvan de hantering een soortgelijk effect kan hebben als een generieke onverbindendverklaring, is met betrekking tot z.g. melksaneringsregelingen reeds toegekend aan het bedrijfsschap voor de detailhandel in melk en melk- en zuivelprodukten en zal in daartoe in aanmerking komende gevallen ook aan andere bedrijfslichamen kunnen worden toegekend.

Artikelen van het wetsontwerp

Artikel 1, jo. artikelen 2 en 4. Inderdaad moest de definitie van mededingingsregelingen, om een doeltreffende toepassing van de wet te verzekeren, zeer ruim worden geformuleerd. Zoals reeds in de Memorie van Toelichting en in de Memorie van Antwoord aan de Tweede Kamer is medegedeeld, is het de

bedoeling ten aanzien van verschillende categorieën van mededingingsregelingen, waarvan de aanmelding niet noodzakelijk is, vrijstelling of ontheffing te verlenen.

Daardoor zal worden vermeden, dat tal van aanmeldingen verricht worden, waarmede geen praktisch belang zou worden gediend. Het geven van een nadere omschrijving van wat onder mededingingsregeling wordt verstaan — hetgeen sommige leden wenselijk voorkomt —, wordt hierdoor overbodig.

Artikel 7, jo. artikelen 13, 20 en 25. Inderdaad zal de commissie in de gevallen, bedoeld in de artikelen 13, 20 en 25, de belanghebbenden steeds in besloten zitting dienen te horen. Hieraan ligt de overweging ten grondslag, dat de omstandigheid, dat een maatregel tegen een mededingingsregeling of economische machtspositie wordt overwogen, het opheffen van de in de wet gewaarborgde geheimhouding, op welke inachtneming het bedrijfsleven prijs stelt, niet kan rechtvaardigen. Wanneer echter algemeen verbindendverklaring wordt overwogen, betekent zulks, dat de bij de mededingingsregeling in kwestie betrokkenen de Overheid verzoeken de werking van hun regeling uit te breiden tot personen, die zich daaraan niet vrijwillig wenselijk onderwerpen. De openbare behandeling is hier gezien als waarborg voor de belangen van bedoelde personen; zij is ten aanzien van hen, die bij de mededingingsregeling betrokken zijn, niet onredelijk geacht, omdat zij voortvloeit uit een stap, die deze betrokkenen uit eigen beweging en in hun eigen belang doen, terwijl een verzoek om advies omtrent toepassing van de artikelen 13, 20 en 25 uiteraard in het algemeen tegen de wens van de betrokkenen wordt ingediend.

Artikelen 10, 22 en 24. Aan de woorden „tenzij bij nadere wet anders wordt bepaald” in artikel 10, vierde lid, ligt de overweging ten grondslag, dat de inhoud van een algemene maatregel op grond van artikel 10, eerste lid (die het karakter van een algemeen geldende norm heeft), wanneer die maatregel bevredigend heeft gewerkt, bij de wet in een duurzaam werkende regeling moet worden neergelegd. Met andere woorden: de vaststelling van zodanige algemene maatregel moet worden gezien als een overgangsfase naar de wettelijke vaststelling van bepaalde normen met betrekking tot mededingingsregelingen. Dat karakter ontbreekt bij de incidentele verbindendverklaring en bij maatregelen op grond van artikel 24.

Artikel 8. Als voorbeeld van financiële verplichtingen, als bedoeld in het tweede lid van artikel 8, kunnen verplichtingen tot het bijdragen in de kosten van toepassing van een algemeen verbindend verklaarde regeling worden vermeld.

Artikel 10, jo. de artikelen 23 en 27. In het algemeen zal toepassing van artikel 10 op een bepaalde categorie van mededingingsregelingen eerst overwogen worden, wanneer zich reeds enige gevallen hebben voorgedaan van incidentele onverbindendverklaring, eventueel voorafgegaan door schorsing van mededingingsregelingen van de betrokken categorie.

Uit dien hoofde achten de ondergetekenden het niet waarschijnlijk, dat aan een mogelijkheid van generieke schorsing behoefte zal bestaan. Bovendien zou, daar met de voorbereiding van een generieke onverbindendverklaring langere tijd gemoeid zal zijn dan met de voorbereiding van een incidentele onverbindendverklaring, een generieke schorsing een langere werkingsduur moeten hebben dan voor een dergelijke voorlopige maatregel aanvaardbaar is.

Artikel 37. Met de uitdrukking „volledigheid van aanmelding” heeft de eerste ondergetekende bedoeld, dat, behoudens toepassing van artikel 4, alle mededingingsregelingen zullen moeten worden aangemeld. Zodanige algemene aanmeldingsverplichting bestaat met name niet in Zweden, zoals de eerste ondergetekende bij de mondelinge behandeling van het wetsontwerp in de Tweede Kamer heeft uiteengezet. De in het Voorlopig Verslag vermelde gegevens zijn ontleend aan het momenteel gebezigde aanmeldingsformulier; behalve deze gegevens moeten echter ingevolge de desbetreffende uitvoeringsbeschikking van het Kartelbesluit nog de inhoud van de betrokken regeling, alsmede de statuten en reglementen van de daarbij betrokken organisaties worden opgegeven.

De Minister van Economische Zaken,
J. ZIJLSTRA.

*De Minister voor Publiekrechtelijke
Bedrijfsorganisatie,*
A. C. DE BRUIJN.

De Minister van Financiën,
VAN DE KIEFT.

De Minister van Justitie,
J. C. VAN OVEN.

*De Minister van Wederopbouw
en Volkshuisvesting,*
H. WITTE.

De Minister van Verkeer en Waterstaat,
J. ALGERA.

*De Minister van Landbouw, Visserij
en Voedselvoorziening,*
MANSHOLT.

*De Minister van Sociale Zaken
en Volksgezondheid,*
J. G. SUURHOFF.

De Commissie van Rapporteurs heeft gemeend met de mededeling van dit antwoord aan de Kamer haar Eindverslag te kunnen sluiten.

Vastgesteld 4 juni 1956.

TJALMA
HELLEMA
REGOUT
KOLFF.